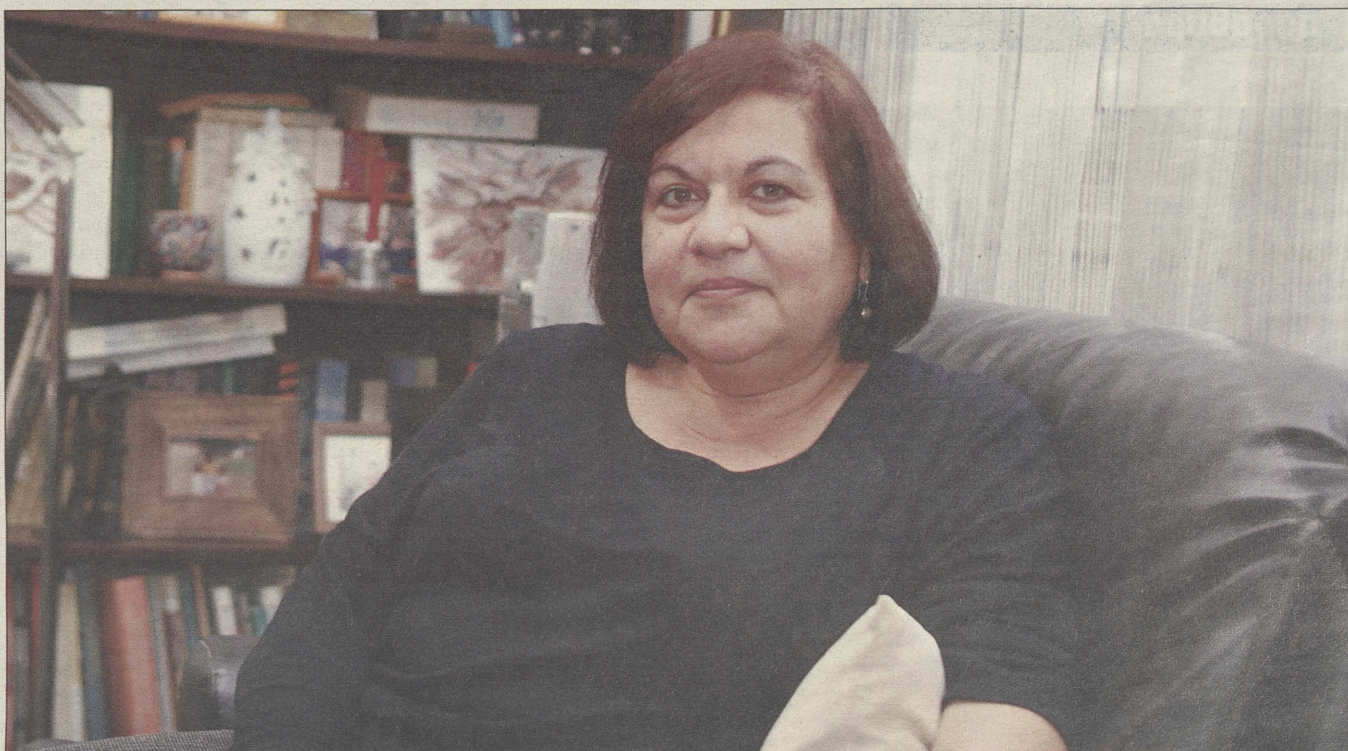

Συνέντευξη στον Αντώνη Γεωργίου

Η Νόνα Μολέσκη εδώ και είκοσι έξι χρόνια γράφει ανελλιπώς «ως ομιλών θεατής» για το θέατρο, ενώ θεατές και άνθρωποι του θεάτρου αναμένουν την άποψή της, η οποία πάντοτε μετρά και δεν αφήνει αδιάφορους ακόμα κι όσους αμφισβητούν την κριτική. Ζει στην Κύπρο τριάντα πέντε χρόνια, αλλά δεν παύει να ταυτίζεται με τα παιδιά μεταναστών που είναι μαθητές της. Δεν θέλησε ποτέ να γίνει σκηνοθέτρια ή ηθοποιός. «Μάλλον κάτι σαν... αμπιγιέζ ή τεχνικός σκηνής» δηλώνει, ενώ κάθε φορά που θα τύχει να διαβάσει μια κριτική της σκέφτεται πως θα μπορούσε να τα πει «καλύτερα, πιο ξεκάθαρα, πιο τεκμηριωμένα». Ξεκαθαρίζει πως δεν είναι ποτέ σκοπός της η επίθεση, αφού δεν «γίνεται να αγαπάς το θέατρο, αλλά όχι τους ανθρώπους που το υπηρετούν». Όσο για το καινούργιο θεατρικό τοπίο, πιστεύει πως οι μικρές ομάδες, η πρόσβαση των σκηνοθετών στη δημιουργία και στο κοινό, οι νέοι θεατρικοί χώροι, οι καινούργιες φωνές στη συγγραφή «κάνουν τη ζωή όλων μας πιο ενδιαφέρουσα κι ας είναι η ποιότητα μη εγγυημένη. Αλλά τότε είναι;».

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ

Προτιμώ τον τίτλο «ομιλών θεατής»

Συχνά ταυτίζομαι με τα παιδιά μεταναστών που είναι μαθητές μου

Θυμάμαι μια σκηνοθέτρια, απαντώντας σε κριτική σας, σας απεκάλεσε «ξένη», που δεν γνωρίζετε «την ψυχουσύνθεση των Κυπρίων». Μετά από 35 χρόνια στην Κύπρο υπάρχουν ακόμα άνθρωποι ή καταστάσεις που σας κάνουν (ηθελημένα ή άθελα) να νιώθετε ξένη;

Κι εγώ το θυμάμαι, αλίμονο. Το θυμάμαι όμως σε συνδυασμό με εκτίμηση και ευγνωμοσύνη προς τον αείμνηστο δημοσιογράφο Δημήτρη Ανδρέου, που χωρίς να γνωρίζομαστε, αγανάκτησε για το ρατσιστικό ύφος και περιεχόμενο της επίθεσης της σκηνοθετίδας και της απάντησε δημόσια. Εκείνος και κάποιοι άλλοι, λίγοι όμως... Κατά τ' άλλα, ο χαρακτηρισμός «ξένη» με πειράζει μόνο αν περιέχει την έννοια του αποκλεισμού, της διάκρισης, αλλιώς... «τι άλλο είμεθα;». Είμαι Αρμένισσα, γεννήθηκα στο Ερεβάν, μεγάλωσα στη Μόσχα και εκεί οπούδασα κλασική και νεοελληνική φιλολογία. Οπότε, ξένη, παρά τα 35 χρόνια στην Κύπρο, τα 26 χρόνια στον κυπριακό Τύπο και τα 20 χρόνια στην κυπριακή εκπαίδευση. Τώρα, με τη μαζική κάθοδο παιδιών μεταναστών στα σχολεία, και ειδικά στο δικό μας όπου διδάσκω, στην Παλλουριώτισσα, νιώθω ξανά ξένη, επειδή συχνά ταυτίζομαι με τους νεοεισερχόμενους στην Κύπρο μαθητές μου, σ' ό,τι αφορά τις δυσκολίες ένταξης, προσαρμογής, κατάκτησης της γλώσσας και την προσπάθεια να επανακτήσουν τα αυτονόητα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε με την κριτική θεάτρου;

Κατάγομαι από θεατρική οικογένεια, παππούς σκηνοθέτης, γιαγιά ηθοποιός. Θεατρική τριβή πολλή από νωρίς. Όταν, μετακομίζοντας στην Κύπρο, αναγκάστηκα ν' αφήσω μια διατριβή στη μέση (για τη συγκριτική ετυμολογία αρχαίων βαλκανικών γλωσσών, παρακαλώ!) και να περιοριστώ στο μέγαλωμα των τριών παιδιών μου, το πνεύμα αναζήτησε διέξοδο, κάποιοι φίλοι με ενθάρρυναν και η εφημερίδα «Εμπρός» που εκδιδόταν τότε με φιλοξένησε... Έτσι ξεκίνησαν όλα.

Θυμάστε την πρώτη σας κριτική; Πότε και πού, ποιο έργο;

Το πρώτο άρθρο ήταν για μια παιδική παράσταση του ΘΟΚ που με εξόργισε. Τα πρώτα δέκα σημειώματά τα υπέγραφα με τα αρχικά μου, στο ενδέκατο έβαλα το όνομά μου με υποσημείωση «αυτή που έγραψε τα

προηγούμενα δέκα».

Υπάρχει η άποψη ότι οι κριτικοί ήθελαν να γίνουν δημιουργοί, αλλά δεν μπόρεσαν. Στην περίπτωση σας ισχύει κάτι τέτοιο;

Δεν θέλησα ποτέ να είμαι σκηνοθέτρια ή ηθοποιός. Μάλλον κάτι σαν... αμπιγιέζ ή τεχνι-

Δεν θέλησα ποτέ να είμαι σκηνοθέτρια ή ηθοποιός. Μάλλον, κάτι σαν... αμπιγιέζ ή τεχνικός σκηνής. Για να είμαι εκεί, για να με αφήνουν στα παρασκήνια, στις πρόβες, για να ανήκω χωρίς να φαίνομαι. Αγαπώ το θέατρο.

κός σκηνής... Για να είμαι εκεί, για να με αφήνουν στα παρασκήνια, στις πρόβες, για να ανήκω χωρίς να φαίνομαι. Αγαπώ το θέατρο.

Ετυχε να μετανιώσετε για κάποια κριτική σας, να νιώσετε πως ίσως βιαστήκατε στην κρίση σας; Πότε γράφετε το κριτικό σημείωμα;

Γενικά δεν μου αρέσει να διαβάζω τις κριτικές μου, κάθε φορά σκέφτομαι ότι μπορούσα να τα πω καλύτερα, πιο ξεκάθαρα, πιο τεκμηριωμένα. Αλλοτε τυχαίνει να έχω μόνο μια νύχτα στη διάθεσή μου, άλλες φορές δυο βδομάδες, δεν εξαρτάται από μένα αλλά από τις ανάγκες της εφημερίδας, του Philgood του «Φιλελευθέρου».

Πόσο χρήσιμο το θεωρείτε ο/ν κριτικός θεάτρου να μελετά γύρω από το θέατρο και να ενημερώνεται για τις τάσεις στο σύγχρονο θέατρο;

Ξέροντας για ποιο έργο πρόκειται να γράψω, προσπαθώ να προετοιμαστώ αναπληρώνοντας τα προσωπικά κενά γνώσης, κυρίως σ' ό,τι αφορά τον συγγραφέα. Πολύ χρήσιμες για μένα βρίσκω τις ευκαιρίες να παρακολουθώ θέατρο στο εξωτερικό, στην Ελλάδα, Αγγλία, Ρωσία, σε διεθνή φεστιβάλ, στις διοργανώσεις του European Theatre Prize, κ.ά. Προτιμώ τις ζωντανές εμπειρίες παρά τα θεωρητικά αναγνωρίματα.

Μπορεί η κριτική να είναι αντικειμενική;

Αν δεν το θεωρούσα υπερβολικά ναζιάρικο, θα διευκρίνιζα κάθε φορά ότι δεν αυτοαποκαλούμαι «κριτικός», προτιμώ τον τίτλο «ομιλών θεατής». Παραμένω με την άποψη ότι μια φω-

νή από το κοινό, όσο υποκειμενική και να είναι, είναι ωφέλιμο ν' ακούγεται κάπου-κάπου. Αλλιώς οι δημιουργοί το μόνο που θα εισπράττουν είναι τα συχαρητήρια... Εξάλλου, όταν γράφω, αναγκάζω τον εαυτό μου να απαντήσει στις ερωτήσεις που μου δημιουργεί η παράσταση, οπότε έχω και προσωπικό κίνητρο, να ξεκαθαρίζω την άποψή μου.

Γράφετε κριτική σε ένα μικρό τόπο. Πόσο εύκολο είναι αυτό; Πιστεύετε πως αποκτήσατε εχθρούς λόγω της κριτικής; Φιλίες; Δεχτήκατε προσωπικές επιθέσεις;

Φιλίες δεν έχω αποκτήσει ποτέ λόγω των κριτικών μου. Εχθρούς; Ναι, έτσι πιστεύω. Μερικοί γνωστοί θεατράνθρωποι μου έχουν απαντήσει σκληρά στον Τύπο. Τις επιθέσεις στο Facebook δεν τις μαθαίνω, αν δεν μου τις μεταφέρει κάποιος.

Πόσο εύκολο είναι να μην επηρεάζεται ο/ν κριτικός από φιλίες, συμπάθειες και εκλεκτικές συγγένειες;

Όσο έξω είσαι από τα «πάρα θεατρικά», τόσο πιο εύκολα εκφράζεσαι. Το μόνο που με περιορίζει, θέλω να πιστεύω, είναι τα όρια της ευγένειας.

Γενικά έχετε ανατροφοδότηση μετά τη δημοσίευση της κριτικής σας;

Από τους συν-θεατές μου τυχαίνει συχνά να έχω ανατροφοδότηση, λυπάμαι όμως όταν μου λένε πως έπρεπε να είμαι πιο επιθετική. Δεν είναι ποτέ σκοπός μου η επίθεση. Πώς γίνεται να αγαπάς το θέατρο, αλλά όχι τους ανθρώπους που το υπηρετούν;

Πόσο έχει αλλάξει το κυπριακό θέατρο από τότε που το παρακολουθείτε συστηματικά; Πώς βλέπετε το θεατρικό τοπίο σήμερα;

Θα πω το αυτονόητο, οι μικρές ομάδες που ανασχηματίζονται σ' ό,τι αφορά τη σύνθεσή τους, οι ευκαιρίες των σκηνοθετών να έχουν πρόσβαση στη δημιουργία και στο κοινό, οι νέοι θεατρικοί χώροι, οι καινούργιες φωνές στη

συγγραφή θεατρικών έργων, κάνουν τη ζωή όλων μας πιο ενδιαφέρουσα κι ας είναι η ποιότητα μη εγγυημένη. Αλλά τότε είναι; Από την άλλη, βλέπω μια κόπωση στα σταθερά σχήματα. Βλέπω επίσης μια υπερβολική σπασμωδικότητα στη ρεπερτοριακή πολιτική του ΘΟΚ, με το «οὐκ εν τῷ πολλῷ το εὖ» να έρχεται συχνά στο μυαλό μου.

Θεωρείτε κάποιες περιόδους ή παραστάσεις ως σταθμούς;

Δεν θα ήθελα να φτιάξω λίστα με παραστάσεις-σταθμούς, θα έπαιζα ρόλο που δεν μου ανήκει. Καταγράφω τις εντυπώσεις μου μέσα στη ροή των παραστάσεων. Πολλές απ' αυτές χαράζονται στη μνήμη με μια υποκριτική δουλειά, μ' ένα σκηνοθετικό εύρημα, με τη σκηνική ατμόσφαιρα. Προς τι η ιεράρχηση; Στην κρυφή μου λίστα οι μεγάλες, αισθητικά αρμονικές παραγωγές του ΘΟΚ εναλλάσσονται με κάποιες μονοπαραστάσεις σε περιέργους χώρους, σε σκηνοθεσία πολύ νέων δημιουργών.

Ανεβάζετε με τους μαθητές σας παραστάσεις. Πώς νιώθετε όταν είστε στην πλευρά των δημιουργών και κρινόμενων; Πώς σας κρίνουν, αλήθεια, οι ίδιοί σας οι μαθητές;

Ειλικρινά δεν ανέβασα ποτέ σχολική παράσταση για να ικανοποιήσω τα «ανεκπληρώτά μου όνειρα» να είμαι σκηνοθέτης, αφού δεν «με αφήνουν!!!» στο «αληθινό» θέατρο. Απλά έβλεπα το πόσο δεν υπάρχει το θέατρο στη ζωή των σημερινών μαθητών και ήθελα να υπάρξει. Χαρά μου μεγάλη να συναντώ στα θέατρα τους παλιούς μου μαθητές, που κάναμε θέατρο μαζί ή που τους πήγαίνα σε θεατρικές παραστάσεις. Η διαδικασία, η πορεία μιας σχολικής παράστασης με ενδιέφερε πάντα πολύ περισσότερο από το αποτέλεσμα, γι' αυτό και οι παραγωγές μας ήταν πάντα απίστευτα πολυπρόσωπες («όσοι θέλετε, ελάτε, κάτι θα σκεφτούμε να κάνετε»), πολύ διασκεδαστικές για όλους (και για μένα). Κρινόμενη δεν αισθανόμουν, επειδή τα όσα γίνονταν «μέσα» ήταν το ζητούμενο, και όχι η άποψη άλλων. Ναι, μάλλον έτσι αισθάνονται και οι περισσότεροι «κρινόμενοι» από μένα και καλά κάνουν.

Πού νιώθετε πιο άνετα; Ανάμεσα στους μαθητές σας, μαζί με τους άλλους θεατές στην παράσταση ή την ώρα που γράφετε τη γνώμη σας;

Πού αισθάνομαι πιο άνετα; Αν έχω πετύχει κάτι, είναι να αισθάνομαι άνετα. Γενικώς.